

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Fuldensivm Antiquitatvm Libri III.

Brouwer, Christoph

Antverpiæ, 1612

Capvt XXI. Prima declinatio Monasterij Fuldensis.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39712

runtur, pleraque ceu nimis obuia notaque refugimus: etsi quoque vehementer piget illorum tēporum, quibus Henricus IV. & V. huius filius, aliique nonnulli secuti Cæsares, ecclesias Germaniæ ac monasteria sceleratè perditum ierunt; cum, ut ille ait, *passim tunc non quereretur in Abbatibus eligendis, quis dignius præesse, sed quis carius Abbatiam posset emere.* Vnde non sine ingenti probro Stephanus Halberstadiensis Episcopus in Epistolâ, quæ apud Dodechinum legitur, Henrico V. obiicit inter alia dedecora, ob quæ meritò communione piorum eiectus sit, *Abbatiam Fuldensem ab eo nefariè pro adulterio fuisse venditam.*

An verò astruendæ Abbatum potentiæ exemplum seruiat, quod magnus hac ætate vir in litteris, vnde, nescio, vsurpauit, cum Abbatem huius Ecclesiæ scripsit *sexaginta millia bellatorum præbuisse in hostem*, non facilè definiero: quin *sexaginta milites*, legerim potiùs; quomodo equestris ordinis homines appellabant maiores: quorum modus & numerus in externâ præsertim militiâ, ut sumptu constitit non vulgari, ita est, pro meâ obseruatione, moribus huius ecclesiæ Præfulum attemperatior.

*Schismati
quanta im-
probitas.
Lambert. in
Chron. ad
an. 1071.*

*In anno
1090.
Abbatia Ful-
denfis pro-
scriptio, an
prostitutio.
Nota anceps
potentia Ful-
dæ Abbatum
examinata.
V. C. Iust.
Lipius Cen-
tur. 111. Mi-
scellan. epist.
27. vbi cit.
Alberti Chr.
Equites nobi-
les, militum
tulere nomē.*

CAPVT XXI.

Prima declinatio monasterij Fuldenfis.

SCITVM illud, ab ipsis rerum primordiis nihil à mali viciniâ intactum steterit. In ipsa sanctimonix ac cælestis militiæ castra Lucifer, damnatorum ac perduellium spirituum antesignanus, malum inuexit: primorum parentum incunabulis, suum stygius serpens venenum infudit: in Apostolico collegio, & sanctitatis ipsius contubernio, repertus etiam Iudas dux & signifer quidam sceleris & improbitatis. Sed ne altiora repetam, huius Ordinis institutori ac parenti S. Benedicto ille ipse cœtus, à quo magister vitæque moderator expetitus erat, insidias struxit, & poculum etiam letale propinavit. Quæ cum ita sint, fragilitatis humanæ haud agere gnari videntur, qui inter homines eam disciplinæ constantiam, ac nusquam deerrantis æquabilem vitæ tenorem flagitant, ceu Angelos quosdam in cælestibus domiciliis, non autem mortales erroribus ac vitiis obno-

*Religionibus
& familiis
quoque san-
ctissimi ob-
reperere boni
malisq; vicis-
situdinem.*

*B. Greg. lib.
2. dialog. c. 3.*

ovveri
riquitate
denfes.
STV
8

*Fuldensis monasterij exordiis spinas rotas interna-
tas.*

Abbatum crebra deiectiones.

Mores pessimos eius aetatis.

Aduocatorum & Ministerialium insolentia.

S. Sturmij persecutio.

Fuld. congregationis schismata contra Ratgarium Abbatem tertium.

Carolo Magno datus supplicis libelli.

obnoxios, in magnis huius vitæ tenebris, versari cogitent. Huius itaque humanæ inconstantiæ & fragilitatis Fuldense monasterium, etsi inter exordia quasdam velut scintillas jecit; erumpentibus tamen aliquando malis, flammarum exitialium vim, quas hominum temeritas & audacia suscitauit, ægrè vix sistere potuit. In leuissimis itaque numerauero crebras deiectiones & honoris abdicaciones, quæ Regum auaritiâ, & omnia sacra peruertendi libidinem consequi necesse tum erat, quando ducum, aut militum stipendia, & infamium liberorum solatia & nutrimenta, non erant alia, quàm Christi clerici & monachorum patrimonia. Quo modo post Pij Luduici obitum, Abbatis velut sub hastâ sectas, sæpenumerò prædæ fuisse memorant Francici scriptores, & mox, post Ottonum interitum, sub Henricis, auctonibus subiectas iisse venum, passim apud nostrates lectites: denique posterâ aetate, Aduocatis, quos vocabant, & Ministerialibus, reuolue singularum ecclesiarum Annales, quid rapacius & auarius? vt meritò hæc munia tandem benè magno redempta, & longè ab illustribus familiis relegata sint. Et tritum hîc illud; *Si multi magnates suum cuique ecclesie restituere haberent, ad casas & egestatem reuersuros.* Hac itaque temporum morumque licentiâ, nil expectari potuit aliud, quàm ad gratiam inuidiamque mortalium, cuiuspiam maleferiati arbitrio, deiici legitimos possessores, suffici subinde novos, ac demum infima summis, sacra misceri profanis. Vt igitur Sturmionis infectationem, quam illi maleuolorum calumniæ pepererant, in præteritis ducam, illa ante omnes non tacenda dissidij labes, nascenti cœnobio perniciosissima, quâ tota congregatio aduersus Ratgarium tertium Abbatem, quem mirâ nuper concordiam sibi præfecerat, scissa atque diuisa, in magnas se turbas motusque coniecit. Enimuerò, cum perennem discordiæ segetem, oues inter & pastorem, satanæ ministri alerent, & Ratgarius non pœnitendus alioquin Antistes, in asperiora versus, malum bono vincere nesciret, denique membra tam longè à capite suo abiere, vt nisi Regum auctoritate, huius dissidij vulnera non coalescerent. Hinc Magno Carolo adhuc superstite, libellus supplicis ille datus est, argumento multarum querelarum, quo status monasterij inter ortus sui prima germina flaccescen-

cescentis, & graphicè describitur, & iustè deploratur. Porro Ratgarius vir genere nobilis, & ad magna natus, non tam culpâ suâ, vt mea quidem opinio fert, quàm interuentorum, exasperasse videtur cœnobitas; qui recentis instituti zelo flagrantes, perire sibi veteris disciplinæ rigorem nolebant; vnde, cùm exulceratis, vt fit, vtrisque animis, Præsul summo iure nusquam cedendo, congregationem premit, & omnium à se voluntates abiungit, Luduici Imperatoris ope imploratâ, excedere gubernaculis, & vitam eum complecti priuatam, placuit, postquam xv. annis spectabili magnificentiâ, monasterio præfuisset. Agnoscere eum veteres Francorum Annales, qui ad annum DCCCXVIII. Ratgarius Fuldenfis cœnobij Abbas accusatus à fratribus, & conuictus, deponitur. Domestici, recenti adhuc vulneris cicatrice, liberè quoque in eius nomen inuecti. Candidus certè, cuius tamen monumenta hac in parte lacera sunt, inter accusationis capita memorat, austeritatem indiscreti pastoris, quo sedente, non pauci monachi, prætextu alicuius utilitatis ad alia monasteria extrusi sint; propter quamdam, vt ipse loquitur, paruisimam responsionem necessariæ dictionis: & quod eo tempore dictu & visu miserabile fuit, senes atq. decrepiti absque vllâ miseratione ad loca diuersa traherentur inuiti. Hinc in carminum libro Modestus Ratgarium præclaro schemate expinxit, iuxta eum monocerotis imaginem ponens, infesto cornu in ouium gregem incurrentis: additque versus Candidi:

Ratgarij purgati.

Luduici item filio congregatio supplex Ratgarium abdicat.

In Ratgario, quid culpatum.

Monocerotis schemate austeritas expressa.

Contigit intereâ senio morboque peresum
 Sturmen, qui fuerat primus fundator & Abbas
 Cœnobij Fuldenfis, ab hac quoque luce migrasse,
 Credimus in lucem semper sine fine manentem.
 Cuius post obitum concordivocantem
 Baugolff eligitur, larga Germanica proles,
 Rite pater, præcessoris porrectus ab ore.
 Hoc iam cessante successit Monoceros, qui
 Fortè gregem sibi commissum (res fœda refertur)
 Nescio quâ fronte stimulis agitabat ineptis,
 Donec vi nimia, pastum, fontesque fluentes,
 Dulcia namque loca & stabula alta coactus
 Deserit, atque fugâ regnis decessit auitis.

Ratgarius Monoceros.

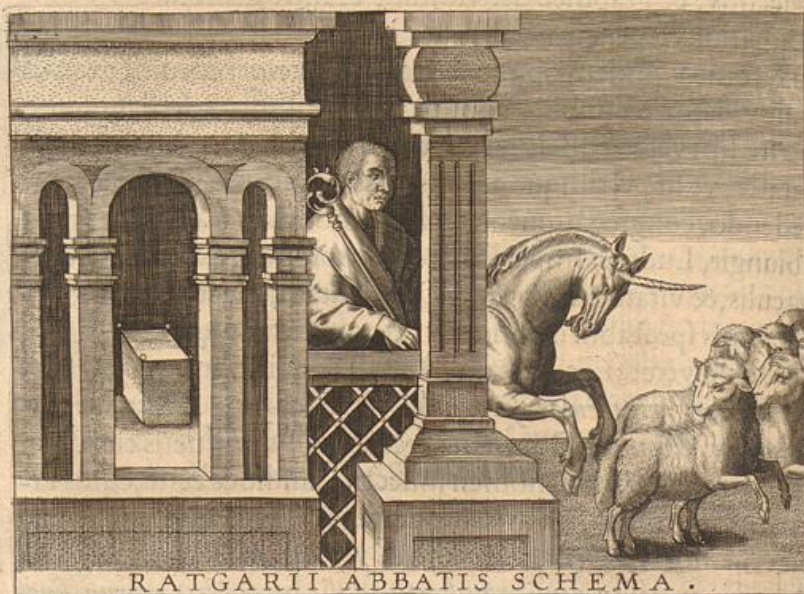
Luduici Regis auctoritate depositus.

M

Specta-

ovveri
 antiquitate
 dentes.
 TV
 9

Spectator & pars huius dissensionis ipse Rhabanus; qui Ratgarij cultor & alumnus licet adprimè pius, scissuræ tamen huius non celat vlcus in Poëmate, cui de Transitu monachorum titulum dedit:

*Ex quo seditio noxia dudum
 Inter nos orta est, nemo valebat
 Lenire hanc precibus, nec dare finem.
 Crescens sed nimium tempore multo
 Augeta est, per que dies sorte malignâ
 Vastavit populum, patris ob iram.
 Durescit qui animo, & cedere nescit.
 Trux deturbat oves, cæde cruentat:
 Nullius miseret; sauit in omnes.
 His commota malis, turba relinquit
 Antiquum stabulum, fit peregrina.
 Laeta vna salus pergere longè est.*

Ceterum in hac Fuldenfis monasterij solitudine, & turbationibus cœnobitarum animis, saluberrimum adhibuit consilium Luduicus Imperator, qui florentissimæ nuper congregationi graui-

*Cuius iussu
 submissi rei
 componenda.*

graviora metuens, ilicò sapientissimos moderatores, & labanti sustinendæ disciplinæ non impares, ex Occidente submisit. Fuerunt ij Aaron & Adalfridus, probatâ doctrinâ & integritate monachi, qui cum cohorte præstantium sodalium Fuldam profecti, cuncta ibi in optimam disciplinæ formam redegerunt, & suffragiorum iure ab Imperatore obtento, procumbentem monasterij statum, præclare restituerunt, auctores, nisi fallor, egregiorum operum, quæ vicinis inde monasteriis, quâ pietatis, quâ doctrinarum studiis, totâ Germaniâ, non solum in Fuldensi congregatione, emicuerunt. Testem habeo Candidum huius ætatis scriptorem:

Aaron & Adalfridus Italici monachi aut Galli.

Qui totâ Germaniâ monasticam exornarunt.

Hinc quoque sublato siluestri Monocerote

Improuisa citò surrexit regia cura;

Hluduiçi, qui semper erat melioris amator

Vitæ, qui monachos casto dilexit amore:

Quem Deus omnipotens * sospem de sede paternâ

Conlocet in regnum lucis, sedemque beatam:

Misit ab Occiduo hic monachos, qui maximè nostros,

Quin & finitimos fratres, hincque inde cubantes,

Mores & studia, leges & dogmata patrum,

Incepta incipere, & lapsa renouare docerent.

Hluduiçi Pius quantæ religionis in vitam monasticam. * sospitem.

Caussam itaque perspicimus huius propensissimi in Fuldensi congregationem Luduici Imperatoris affectus; qui consq. processit, vt cum rebus Fuldæ constitutis, iam tum surrogando Abbati, Luduici bonâ pace suffragiorum ius reuocari cœnobitæ cuperent, atque huic rei legatos *Adalfridum, Odilthoum, Reccheonem*, aliosque qui famâ iudicij vel auctoritatis anteirent ceteris, ad eum mitterent, Imperator non benignus modò præsentium votis annueret, sed præclaris vitæ morumque præceptis instructos, ad propria dimitteret. Ratgarius verò magistratu defunctus, exilij quoque pœnam subierat, longiùs fortè deportatus, quò ne rerum nouarum adesset occasio. Sed Aegil Abbas eius in locum suffectus, nobili Christianæ mansuetudinis documento, nec intactus fortè à memoriâ recentium meritorum, tandem apud Luduicum effecit, vt pristinis illum sedibus restitueret. Quod Candidus in Aegilis vitâ notauit: *Inter alia misericordiæ & pietatis opera, hoc misericordiæ bonum probabi-*

Restituit cœgregationi ius suffragiorum.

Legati ad eum missi primores.

Aegil Ratgarius successor eum ab exilio reuocat.

liter egisse laudatur; quòd antecessorem suum, quem quondam cum sociis quasi persecutorem fugiendo vitabat, cum esset causâ illius inquietudinis ab Imperatore in exilium missus, unâ cum fratrum suorum petitione, de exilio liberavit. quorum fidem atque misericordiam adeò mi-

Quòd clemētia genus laudavit Casar Luduicus.

Ratgarius S. Bonifacij montem, Dei paræ matris honori, cœnobio exornat.

Et exitu laudato vitam claudit.

rabatur Augustus, ut diceret, eos iuxta præceptum Veritatis pro persecutoribus suis veraciter exorasse. Rediit igitur Ratgarius, & in monasterio mōtis B. Virginis, vbi olim & mansio S. Bonifacij, & accolatum Fuldæ prima parœcia, tranquillioris vitæ studio prouectus ad meliora, ut auctor huius monasterij, & nobilium operum inchoator extitit, sic & ibidem tumultum adeptus est, non sine præconio vitæ ad posteros transmissæ laudatioris. Ex sepulchro, quod fanatica rusticorum turba, communi Germaniæ tumultu, superiore sæculo, dissipatis cineribus eius, violauit, lapis superstes ad tēpli meridiem inscriptus, sic ibi legitur: NOMINE RAITGERI CREDAS CONSVLTA DOCERI:

VNDE VELINT SCIRI NOBILIS ACTA VIRI.

FVLDA TIBI RECTOR PRAVI FVIT ISTE RESECTOR,
TE PIETATE COLENS, NOBILITATE VOLENS.

HOC OPERAM DANTI, QVOD HONORIS ERAT SPECVLANTI,

STAT DOMVS ISTA DEI, QVÆ SVA DEBET EI.

DEMVM PRIVATVS VIXIT VIVENDO BEATVS,

LIBERIVS SOLA VERA MERENDO BONA.

AEVO MATVRVS, SINE FINE DEO FRVITVRVS,

QVIPPE DEVM SITIENS, NEC SIBI SVFFICIENS.

FELIX DECESSIT, FELIX IN PACE QVIESCIT,

SVMMA PARANDO SIBI, FVLDA FRVENDA TIBI.

Porro, quæ deinde fuerit, Aegile monasterium administrante, concordia & pax animorum consecuta, vitæ scriptor prosequitur: Fuit quippe in diebus eius, inquit, fratribus pax, cor unum, & anima una in Domino. Nec erat qui turbaret monasterium, in tam delectabili concordia roboratum. Obedientiæ bonum non solum Abbati, sed & sibi inuicem cum summa reuerentiâ exhibere gaudebant, scientes se per hanc obedientiæ viam ituros ad Deum. Adeò enim hic venerabilis vir, sospes & alacer in hoc suscepto regimine usque ad finem vitæ suæ perdurabat; ut numquam illi cōgregatio, nec ille congregationi monachorū vllam molestiam perturbationis videretur inferre.

Aegile Abbate, quàm floruerit cōgregatio.

Obedientiâ.

Animorum unio.